

Tushko Klavdiia Yuriivna – PhD in Pedagogy, Associate Professor, Department of Pedagogy and Socio-Economic Disciplines, Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (Khmelnyskyi, Ukraine). E-mail: kltushko@ukr.net

УДК 316: 24-584.5. 233-18

ДУХОВНЕ ЗДОРОВ'Я СИСТЕМИ «ЛЮДИНА» (У СВІТЛІ СУЧАСНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ)

Т. Г. Тюріна

ORCID 0000-0001-9421-9350

У статті розглянуто людину (у контексті вчення В. Вернадського та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми) як активну складову космопланетарного світу, здоров'я якої на інформаційно-енергетичному рівні впливає на здоров'я планети, суспільства, цивілізації. Охарактеризовано рівні здоров'я системи «людина»: духовне, психічне (душевне), соціальне, фізичне, рівновага в якій підтримується завдяки духовній складовій людини. Проаналізовано різноманітні підходи щодо розуміння процесу оздоровлення людини. Виявлено, що чим вищий рівень духовності людини, тим сильнішим і більшим навколо неї є шар польового захисту, її біополе, і, відповідно, здоров'я людини.

Виявлено характерні особливості духовно-здорової людини, яка, функціонуючи як відкрита біо-інформаційно-енергетична система, живе у гармонії з собою і світом за його духовними принципами, що дозволяє людині успішно самореалізуватися відповідно до свого земного і космічного призначення.

Розглянуто поняття «хвороба», яка розуміється як деформація біопольової оболонки людини, ініційованої на духовно-душевному рівні. Виявлено руйнівні фактори для здоров'я системи «людина», а також охарактеризовано чинники, що сприяють духовному оздоровленню людини.

Розкрито взаємозв'язок здоров'я людини і світу, які тісно взаємопов'язані і взаємозалежні між собою на інформаційно-енергетичному рівні – як складові єдиного космоорганізму.

Ключові слова: вчення про біосферу і ноосферу В. Вернадського; сучасна інформаційно-енергетична парадигма;

людина як активна складова космопланетарного світу; духовне, психічне, соціальне, фізичне здоров'я системи «людина»; хвороба; руйнівні фактори для здоров'я людини; чинники духовного оздоровлення.

Постановка проблеми в загальному вигляді й аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми. Проблема здоров'я є актуальною протягом всього існування людства. Дослідники минулого (М. Бердяєв, В. Вернадський, Ш. Гхош, Я. Коменський, П. Куліш, А. Маслоу, О. Раджніш, М. і О. Реріхи, Г. Сковорода, Л. Толстой, С. Франк, Е. Фромм, К. Цюлковський, О. Чижевський, А. Швейцер, Р. Штайнер, П. Юркевич та ін.) і сучасності (А. Дмитрієв, Г. Дульнев, П. Мовчан, В. Поляков, Т. і В. Тихоплави, Г. Шевченко та ін.) розглядають духовне здоров'я не лише як загальнолюдську цінність, але й як важливу умову духовного оздоровлення світу.

Духовний аспект здоров'я почали досліджувати з кінця ХХ ст. Праці Л. Брайко, А. Васильчука, О. Вишневецького, М. Гончаренко, В. Гоча, Т. Дичева, В. Жикаренцева, В. Казначеева, Г. Кузнецова, В. Кулініченка, Н. Маслової, Е. Помиткіна, І. Смоквиної та інших дослідників містять дані про нові механізми взаємодії між фізичною та духовною складовими здоров'я системи «людина».

Незважаючи на значну увагу, що приділяється дослідженню феномена «духовного здоров'я» сучасним вченими, слід відзначити, що глибоке вивчення цього питання у контексті інформаційно-енергетичної парадигми тільки розпочинається (праці А. Васильчука, М. Гончаренко, В. Білокриницького, М. Курик, Н. Голубевої, І. Підласого).

Мета статті – розкрити сутність поняття «духовне здоров'я» у контексті останніх досліджень сучасних вчених та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми, показати роль і значення духовності для оздоровлення системи «людина» і світу.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. У світлі концепції біосфери і ноосфери В. Вернадського та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми (А. Акімов, О. Акіменко, В. Белокриницький, А. Васильчук, М. Гончаренко, В. Козирев, В. Петлін, М. Петров, І. Підласий, Г. Шипов), – Людина – Суспільство – Земля – Всесвіт – це єдиний космопланетарний організм, що уявляє собою надскладну, злагоджену інформаційно-енергетичну систему, в якій всі елементи тісно взаємодіють, взаємовпливають і взаємодетермінують одне одного, і в якому діють єдині закони розвитку.

Будучи складовою Єдиного Організму, людина (її здоров'я, хвороба, рівень духовного розвитку, психофізичний стан) впливає і на усю Систему в цілому – на усі рівні буття: на стан нашої планети, її біосфери і ноосфери, визначає духовно-моральний рівень еволюції людства, суспільства, цивілізації і, навпаки, оскільки вони тісно взаємопов'язані і взаємозалежні між собою.

Проблема здоров'я завжди відносилася до найактуальніших питань будь-якої цивілізації.

Сучасна філософія здоров'я розглядає категорію «здоров'я» комплексно, як єдність здоров'я природи (природного довкілля), здоров'я суспільства і здоров'я людини. Як би не зберігала і не покращувала своє здоров'я окрема людина, їй складно досягнути бажаних стійких результатів, оскільки здоров'я або нездоров'я усієї соціальної системи, суспільства, екологічний стан планети обов'язково відбивається і на елементах цієї системи – на людях (Рассипнов, Ромашина, Ушакова, 1997).

Як вважає А. Маслоу, покращення здоров'я кожної людини є важливою умовою покращення світу загалом (Маслоу, 1997, с.29). У цьому контексті людське здоров'я слід розглядати не лише як загальнолюдську цінність, а і як необхідну передумову оздоровлення, прогресу суспільства і людства у цілому і особистості зокрема.

Згідно з вченням В. Вернадського та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми (А. Акімов, О. Акіменко, В. Белокриницький, А. Васильчук, М. Гончаренко, В. Козирев, В. Петлін, М. Петров, І. Підласий, Г. Шипов), людина – це складний біоінформаційно-енергетичний організм, який містить в собі не лише щільне тіло, а й ТМТ (тонкоматеріальні тіла – термін А. Васильчука). ТМТ людини її духовно-душевна складова є формоутворюючим, первинним (першоджерельним) чинником щодо щільного тіла, визначає духовний рівень людини, її психофізичний стан, характер взаємостосунків (інформаційно-енергетичних) з космопланетарним світом (Тюріна, 2009, с. 62-86).

Наукові дослідження XXI століття в області системного наукового погляду на Світ і людину відкривають нові перспективи цілісного підходу до поняття «здоров'я» системи «людина», розглядаючи особистість як досконалу саморегулюючу інформаційно-енергетичну триєдину систему: духовну, душевну і біологічну.

Сучасна психолого-педагогічна наука виділяє такі рівні здоров'я системи «людина»:

фізичне, що визначає повноцінне і правильне функціонування організму, тобто гармонійну, енергетично оптимальну діяльність усіх систем і органів людини; **психічне (душевне)**, що зумовлює рівновагу і

нормальне протікання психічних процесів; здатність контролювати і регулювати свої емоційно-вольову та інтелектуальну сфери у напрямі формування позитивних почуттів, конструктивного мислення, доброї волі; прагнення до гармонізації внутрішнього і зовнішнього світу; **соціальне** – яке закладається на гармонійному взаємовідношенні людини з соціальним довкіллям, можливості духовно-соціальної самореалізації; **духовне**, характерними ознаками якого є гармонійний співрозвиток усіх складових системи «людина» – духу, душі й тіла, в їх єдності і взаємодії між собою і у тісних гармонійних інформаційно-енергетичних взаємозв'язках з космопланетарним простором (Тюріна, 2017, с. 124).

Духовно-здоровій людині притаманні відкритість світові і людям, життєрадісність, інтерес до життя, почуття щастя, єдності, родинності зі світом. Духовне здоров'я людини залежить від розкриття та розвитку духовного потенціалу особистості, її усвідомленого прагнення до духовної самореалізації на благо світу і людей.

Розглянемо категорію «духовне здоров'я» з погляду сучасних вчених.

Зокрема Л. Брайко визначає духовне здоров'я людини як гармонійне функціонування усіх рівнів людини: духовної, душевної і тілесної, що надає можливості її успішної адаптації та самореалізації у світі (Брайко, 2012, с. 47).

Нам є близькою думка А. Васильчука, який, займаючись дослідженням тонкоматеріальних тіл людини, підкреслює, що для повного розуміння духовного здоров'я людини необхідно вивчати і пояснювати його з нових позицій, а саме з урахуванням розвитку тонкоматеріальних тіл, характеру інформаційного змісту тонкоматеріальних тіл, Душі, інформаційно-енергетичних полів суспільства, природи, землі, ноосфери, Космосу, духовного буття та ін. (Vasil'čuk, 2012).

Отже, узагальнюючи вищезазначене, можна дійти висновку, що «духовне здоров'я» – це комплексне, багатовимірне, ієрархічне, синергетичне поняття, що включає в себе психічне (душевне), соціальне і фізичне здоров'я в їх єдності і гармонійній інформаційно-енергетичній взаємодії між собою і природним, соціальним довкіллям і Космосом.

Особливий вклад в дослідження змісту та сутності поняття «здоров'я», характеру взаємовідносин між рівнями здоров'я (духовним, психічним, соціальним, фізичним) вносить валеологія.

За М. Гончаренко, духовне здоров'я людини є визначальним чинником психічного і фізичного здоров'я, тобто процес оздоровлення відбувається у напрямі від духовної до психічної, і далі – до фізичної складової системи «людина» (Гончаренко, 2017, с. 49).

Рис. 1. Валеологічна тактика пізнання і оздоровлення (М. Гончаренко)

За даними новітніх наукових досліджень, 92% проблем із здоров'ям не пов'язані з системою охорони здоров'я і визначаються соціальними чинниками, що залежать від способу життя і мислення людей (Гончаренко, Маслова, Кулікова, 2011).

У стародавніх (даосизм, буддизм, йога, цигун, тайчи та ін.) і сучасних системах духовно-психічно-фізичного самооздоровлення фізичне вдосконалення відбуватиметься у єдності з духовно-психічним очищенням і розвитком, паралельно до них, тобто головною умовою фізичного оздоровлення людини є її духовний і психічний саморозвиток, гармонійна взаємодія духу, душі й тіла у тісному взаємозв'язку з біосферою і ноосферою.

Яскравий приклад тому – система П. Іванова – система духовно-психічно-фізичного самовдосконалення, що має свій відповідний кодекс «Детка». У цьому кодексі П. Іванов розробив принципи та методи здорового способу життя, в основі яких лежить єдність духовно-душевного та тілесного самооздоровлення і самовдосконалення системи «людини» у тісній інформаційно-енергетичній взаємодії з космічними і природними факторами.

Принципи системи П. Іванова (як і принципи будь-якої духовної системи) підводять людину до усвідомлення себе інформаційно-енергетичною складовою Єдиного Космоорганізму, необхідності жити і діяти за духовними Законами: Гармонії, Любові, Добра, Істини тощо.

Вчення П. Іванова, його власні спостереження та досвід знаходять наукове обґрунтування в ідеях, розроблених у свій час ще В. Вернадським, К. Цюлковським, О. Чижевським та ін.

Наприкінці ХХ століття Н. Масловою була створена наукова школа ноосферної освіти, що спрямована на розвиток цілісного мислення в погляді на Світ, Природу, Людину (Маслова, 2002), і яка розглядає людину як відкриту біо-інформаційно-енергетичну систему, що постійно розвивається, частку Світу, покликану жити відповідно до духовних принципів і своєї місії.

Ноосферна система вищої категорії здоров'я – духовно-моральне здоров'я людини, суспільства, цивілізації. Особлива увага в цій системі надається біоадекватним технологіям, що забезпечують збереження і розвиток здоров'я системи «людина».

За І. Смоквіною, гармонізація діяльності лівої і правої півкуль головного мозку чинить благодатний вплив на духовне, душевне і фізичне здоров'я тих, хто навчає і навчається, розкриває духовні можливості особистості, спрямовує на духовну самореалізацію (Смоквина, 2013, с. 90-100).

Як стверджують сучасні вчені (Н. Давидовська, М. Гончаренко, Н. Маслова, Н. Кулікова, Н. Антоненко, М. Ульянова, С. Самсонова, Л. Мазуріна та ін.), біоадекватні методи навчання чинять оздоровлюючий вплив на організм учня і учителя, сприяють розвитку природовідповідного творчого мислення.

Як вже було зазначено, людина окрім фізичного тіла має і ТМТ – біополе, яке перетворює організм людини у цілісну систему, органічну складову макрокосму. Будучи активною частиною світобудови, людина повинна жити і діяти, підпорядковуючись Духовним Законам Світу. Порушуючи їх, вона діє як саморуйнівна сила, оскільки порушує інформаційно-енергетичну єдність з космопланетарним простором, що і стає визначальним чинником послаблення здоров'я людини (духовного, психічного і фізичного).

Руйнівним фактором для здоров'я системи «людина» є негативні думки, емоції, почуття, егоцентризм та бездуховність. Так, негативні переживання і думки утворюють згустки темної енергії у тонких тілах людини, що й призводить до негативних змін у фізичному тілі. І відбувається ніби ланцюгова реакція: духовно-моральний негатив, що нагромаджується в душі людини, трансформується у негатив ментальний, потім – емоційний, і далі – у негатив тілесний.

У цьому контексті хворобу можна трактувати як деформацію біополя, ініційовану на духовно-душевному рівні. Викривлення тонких тіл, їх блокування призводить, як вже зазначено, до роз'єднання із загальним інформаційно-енергетичним простором, тому що саме тонкі тіла зв'язують організм людини з космопланетарним світом. Саме через біопольову

оболонку здійснюється енергетичне підживлення організму з соціоприродного довкілля і Космосу.

Отже, виходячи із вищезазначеного, хворобу, у цьому контексті, можна трактувати як порушення рівноваги у системі «людина» (між духовним, психічним і фізичним рівнями) і, відповідно, інформаційно-енергетичної взаємодії, гармонії з космопланетарним світом.

Доки потенціал духовності переважає над бездуховністю, здоров'я людини зберігається. Але як тільки в людині починає перемагати бездуховність – виникають відхилення у психофізіологічному здоров'ї (Тюріна, 2017, с. 119-132).

Усвідомлення людиною себе частиною Світу, відчуття єдності з ним, дотримання Духовних Законів Світу, позитивне мислення, правильне світорозуміння, накопичення любові ведуть до підвищення духовності, що і є головним фактором зміцнення здоров'я людини.

Особливого значення в дослідженні збереження і розвитку здоров'я системи «людина» сучасна наука надає вивченню різних шляхів ефективної роботи імунної системи, завдання якої полягає в збереженні індивідуальності і цілісності організму.

За словами Е. Гонікмана, духовний імунітет є визначальним чинником здоров'я, оскільки надійно захищає людину від негативних інформаційно-енергетичних впливів різноманітних чинників (Гонікман, 2011, с. 192).

Отже, людина – це цілісний інформаційно-енергетичний взаємопов'язаний організм, що складається із ТМТ (духовно-психічного) і фізичного рівнів, які тісно взаємодіють між собою. Рівновагу в цій системі обумовлює високий рівень духовності людини, який забезпечує гармонійну та адекватну інформаційно-енергетичну взаємодію та взаємообмін з космопланетарним світом (Тюріна, 2018, с. 14).

Наша планета і мешканці Землі переживають складний, надзвичайно відповідальний і енергетично напружений період переходу на більш високий шабель космопланетарної еволюції. Цей процес пов'язаний з підвищенням частоти вібрацій космічних енергій, які міцним потоком опромінюють Землю. Якщо рівень духовності людини не співпадає з частотою вібрацій вогняних космічних енергій, про що писала у Живій Етиці ще на початку ХХ століття О. Реріх, людина як би «випадає» із загального космопланетарного еволюційного потоку і її організм перестав отримувати «підживлення» духовною космічною енергією. Саме з цим феноменом пов'язують сучасні вчені активацію онкології, туберкульозу, серцево-судинних захворювань тощо. Тобто йдеться про відсутність гармонії, співзвучності між духовними, космічними, вогняними енергіями і ТМТ (біополем), інформаційно-енергетичною складовою людини.

Духовно здорова людина – це активна складова Всесвіту, відкрита біо-інформаційно-енергетична система, яка живе і діє у гармонії з зовнішнім і внутрішнім світом, за його духовними принципами, що дозволяє людині успішно самореалізуватися відповідно до свого земного і космічного призначення.

Від рівня духовного розвитку людини залежить якість її інформаційно-енергетичного взаємообміну як соціально-природним довкіллям, так і з Всесвітом, насиченість її організму духовною енергією, тобто стан самопочуття і здоров'я системи «людина».

Висновки. У світлі вчення В. Вернадського та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми (А. Акімов, О. Акіменко, В. Белокриницький, А. Васильчук, М. Гончаренко, В. Козирев, В. Петлін, М. Петров, І. Підласий, Г. Шипов), здоров'я людини, суспільства, усієї соціальної системи, глобальне здоров'я людства, цивілізації, планети тісно взаємопов'язані і взаємозалежні між собою на інформаційно-енергетичному рівні – як складові єдиного космоорганізму: вони взаємодіють, взаємовпливають і взаємообумовлюють одне одного.

Тому найважливіший обов'язок кожного члена загальнолюдської сім'ї – жити в гармонії з собою і світом, дотримуватися духовних принципів, усвідомити, що від ставлення людини до власного здоров'я (духовного, психічного, фізичного) залежить здоров'я світу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці відповідних спецкурсів для усіх ланок сучасної школи, спрямованих на усвідомлення ролі і значення духовності для оздоровлення усіх складових системи «людина» (психічної, соціальної, фізичної) та гармонізації світу.

Література

1. Брайко Л. И. Периодическая система законов здоровьеразвития и здоровьесбережения человека. *Вторые международные системноэкономические чтения: сб. докладов и научно-исследовательских работ.* Киев-Ялта. КАНОН, 2012. С. 43-58.
2. Гоникман Э. И. Нервные центры и эндокринные железы. Минск : ООО Издательство Велигор. 2011. 272 с.
3. Гончаренко М. С. Синергетичний світогляд сучасного стану розвитку світу і людини : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 104 с.
4. Гончаренко М. С., Маслова Н. В., Куликова Н. Г. Ноосферное образование – ключ к здоровью. Москва : Институт холодинамики, 2011. 124 с.
5. Маслова Н. В. Ноосферное образование : монография. Москва : Институт холодинамики, 2002. 338 с.
6. Маслоу А. Психология бытия М.: Рефл-бук, Ваклер. 1997. 304 с.

7. Рассыпнов В. А., Ромашина С. Я., Ушакова Е. В. Философия здоровья : проблема обоснования учебной дисциплины. URL : http://sci.informika.ru/text/magaz/pedagog/pedagog_5/a22.html (дата обращения: 25.01.2010)
8. Смоквина И. В. Ноосферное образование высшей школе: медико-психологические аспекты. *Ноосферное развитие общества. Мат. науч.-практ. конф. посв. 150-летию В. И. Вернадского. Сб. научных трудов.* Харьков : ХОО «Дом Вернадского». 2013. С. 90–100.
9. Тюріна Т. Г. Виховання духовності студентської молоді у контексті ноосферної освіти : автореф. дис. д-ра пед. наук : 13.00.07. Східноукраїнський нац. ун-т ім. В. Даля. Київ, 2018. 40 с.
10. Тюріна Т. Г. Виховання духовності студентської молоді у ноосферному вимірі : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2017. 284 с.
11. Тюріна Т. Г. Феномен духовності особистості : монографія. Львів : СПОЛОМ, 2009. 232 с.
12. Vasil'čuk A. Mezioborový slovník eniologie. Skalica : MM a spol., s. r. 2012. 400 s.

References

1. Brajko, L. I. (2012). Periodicheskaja sistema zakonov zdorov'erazvitija i zdorov'esberezenija cheloveka [Periodic system of laws of health development and human health]. *Vtorye mezhdunarodnye sistemonomicheskie chteniya. Sb. dokladov i nauchno-issledovatel'skih rabot.* Kiev-Yalta: KANON (rus).
2. Gonikman, E. I. (2011). *Nervnye centry i ehndokrinnye zhelezy [Nerve centers and endocrine glands]*. Minsk: OOO Izdatel'stvo Veligor (rus).
3. Goncharenko, M. S. (2017). *Sinergetychnyi svitoglyad suchasnogo stanu rozvytku svitu i lyudyu: monografiya [Sinergistical worldview of modern development of the world and man status: monograph]*. Kharkiv: FOP Panov A. M. (ukr).
4. Goncharenko, M. S., Maslova, N. V., & Kulikova, N. G. (2011). *Noosfernoe obrazovanie – klyuch k zdorov'yu [Noospheric education is the key to health]*. Moscow: Institut holodinamiki (rus).
5. Maslou, A. (1997). *Psihologiya bytiya [Psychology of being]*. Moscow: Refl-buk, Vakler (rus).
6. Maslova, N. V. (2002). *Noosfernoe obrazovanie: monografiya [Noospheric education: monograph]*. Moscow : Institut holodinamiki (rus).
7. Rassypnov, V. A., Romashina, S. YA., & Ushakova, E.V. (1997). *Filosofiya zdorov'ya: problema obosnovaniya uchebnoj discipliny [Philosophy of health: the problem of substantiation of the discipline]*. Retrieved from http://sci.informika.ru/text/magaz/pedagog/pedagog_5/a22.html (date of access: 25.01.2010 (rus)).
8. Smokvina, I. V. (2013). Noosfernoe obrazovanie vvysshej shkole: mediko-psi"nologicheskie aspekty [Noospheric education in higher education: medical and psychological aspects]. *Noosfernoe razvitie obshchestva. Mat. nauch.-prakt. konf. posv. 150-letiyu V.I. Vernad'skogo. Sb. nauchnyh trudov.* G. V. Kurmyshev, T. V. Olejnik, B. A. Astafev (Eds.). Kharkiv: HOOO "Dom Vernad'skogo" (rus).

9. Tyurina, T. G. (2018). *Vikhovannya dukhovnosti students'koi molodi u konteksti noosfernoi osviti [Development of spirituality of students in the context of noospheric education]*. (Abstract of the Dissertation for the degree of Doctor of Pedagogical Sciences). Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Kyiv (ukr).
10. Tyurina, T. G. (2009). *Fenomen dukhovnosti osobystosti: monografiya [The phenomenon of the spirituality of the individual: monograph]*. Lviv: SPLOM (ukr).
11. Tyurina, T. G. (2017). *Vykhovannya dukhovnosti students'koi molodi u noosfernomu vymiri: monografiya. [The upbringing of students' spirituality in the noosphere dimension: monograph]* Lviv: Publishing House of Lviv polytechnics (ukr).
12. Vasil'čuk, A. (2012). *Mezioborový slovník eniologie [Interdisciplinary dictionary of eniology]*. Skalica: MM a spol. (czech).

ДУХОВНОЕ ЗДОРОВЬЕ СИСТЕМЫ «ЧЕЛОВЕК» (В СВЕТЕ СОВРЕМЕННОЙ ИНФОРМАЦИОННО- ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ПАРАДИГМЫ)

Т. Г. Тюріна

В статье рассмотрен человек (в контексте учения В. Вернадского и современной информационно-энергетической парадигмы) как активная составляющая космопланетарного мира, здоровье которого на информационно-энергетическом уровне влияет на здоровье планеты, общества, цивилизации. Охарактеризованы уровни здоровья системы «человек»: физическое, психическое (душевное), социальное, духовное, равновесие в которой поддерживается благодаря духовной составляющей человека. Проанализированы разнообразные подходы относительно понимания процесса оздоровления человека. Выявлено, что чем высший уровень духовности человека, тем более сильным и большим вокруг него есть слой полевой защиты, его биополе, и, соответственно, здоровье человека.

Раскрыты характерные особенности духовно-здорового человека, который функционирует как открытая био-информационно-энергетическая система, живет в гармонии с собой и миром согласно его духовным принципам, что позволяет человеку успешно самореализоваться в соответствии со своим земным и космическим предназначением.

Рассмотрено понятие «болезнь», которая понимается как деформация биополевой оболочки человека, инициированной на духовно-душевно-уровне. Выявлены разрушительные факторы для здоровья системы «человек», а также охарактеризованы факторы, которые способствуют духовному оздоровлению человека.

Раскрыта взаимосвязь здоровья человека и мира, которые тесно взаимосвязаны и взаимозависимы между собой на информационно-энергетическом уровне – как составляющие единого космоорганизма.

Ключевые слова: учение о биосфере и ноосфере В. Вернадского; современная информационно-энергетическая парадигма; человек как активная составляющая

космопланетарного мира; духовное, психическое, социальное, физическое здоровье системы «человек»; болезнь; разрушительные факторы для здоровья человека; факторы духовного оздоровления.

**SPIRITUAL HEALTH OF THE «HUMAN» SYSTEM
(IN THE LIGHT OF THE MODERN INFORMATION AND ENERGY
PARADIGM)**

T. H. Tyurina

The article considers an individual (in the context of the theory of V. Vernadsky and modern information and energy paradigm) as an active component of the cosmoplanetary world, whose health at the information and energy level affects the health of the planet, society, civilization. The levels of health of the «human» system are characterized (physical, mental or psychic, social, spiritual), balance in which is maintained thanks to the spiritual component of a person. Variety of approaches regarding the understanding of the process of human health improvement is analyzed. It is revealed that the higher the level of a human's spirituality is, the stronger and larger is a layer of field protection around him, his biofield, and, accordingly, human's health.

Characteristic features of spiritually healthy individual, functioning as an open bio-information-energy system and living in harmony with himself and the world in conformity with its spiritual principles that allows a person to successfully realize himself in accordance with his earthly and cosmic destiny.

The concept of «disease», which is understood as deformation of the human's biofield shell initiated at the spiritual and mental level, is considered. The destructive factors for the health of the «human» system are identified, and the factors that contribute to the spiritual health of a person are characterized.

The interrelation of human health and the world, that are closely interrelated and interdependent with each other at the information and energy level - as components of a single cosmological organism, is revealed.

Key words: *Theory of biosphere and the noosphere of V. Vernadsky; modern information and energy paradigm; individual as an active component of the cosmoplanetary world; spiritual, mental, social, physical health of the «human» system; disease; destructive factors for human health; factors that contribute to spiritual health.*

Тюріна Тамара Георгіївна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна). E-mail: tamaratyurina@yandex.ua

Tyurina Tamara Heorhiivna – Doctor of Pedagogical Sciences (Ph.D. in Education), Associate Professor at the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine). E-mail: tamaratyurina@yandex.ua